Tulevaisuustiedon politiikka ja yhteiskunnallinen päätöksenteko

Tulevaisuusvaliokunta 6.11.2019

Toni Ahlqvist
Professori, Tutkimusjohtaja
Tulevaisuuden tutkimuskeskus
Turun kauppakorkeakoulu

UNIVERSITY OF TURKU

Tulevaisuustiedon politiikasta

- Tässä tarkastelemani ilmiöt ja esimerkit liittyvät samaan ongelmakenttään eli **tarpeeseen ymmärtää tulevaisuustiedon moniulotteisuutta sekä sen kontekseja ja yhteiskuntapoliittisia vaikutuksia uusin tavoin**
- **Tulevaisuutta koskevien ideoiden näkökulmaisuus**
  - Mistä tulevaisuutta koskevat ideat kumpuavat? Ketkä ovat niiden tuottajia? Missä yhteiskunnallisessa kontekstissa ne on tuotettu?
  - Minkälaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä ideat kiteyttävät? Mitkä ovat niiden vastapooleja?
  - Keitä ideat hyödyttävät? Ketkä marginalisoidaan?
- **Tulevaisuus poliittisen hallinnan muotona**
  - Mitkä tulevaisuuskuvat ohjaavat poliittista toimintaa? Miten?
  - Ketkä tuottavat yhteiskunnallisesti uskottavat tulevaisuuskuvat?
  - Mitkä ovat jaettuja totuuksia ja tabuja tulevaisuutta koskevassa yhteiskunnallisessa keskustelussa?

UNIVERSITY OF TURKU

Näkökulmia tulevaisuustiedon poliittisuuteen

- **Ennakointiprosessien intressit ja taustaoletukset**
  - Esimerkiksi kasvun ”välttämättömyys” vs. planeetta rajattuna systeeminä
  - Uudet kasvun lähteet: nousevien teknologioiden yhteiskunnalliset vaikutukset
- **Tulevaisuustiedon systeemisyys**
  - Esimerkiksi keskustelussa ilmastonmuutoksesta asettuvat helposti vastakkain yksilön valinnat ja talouden rakenteet
  - Ristiriidat: ilmastoangsti vs. matkailun jatkuva kasvu
- **Tulevaisuustiedon käyttö poliittisessa päätöksenteossa**
  - Tietoon pohjautuvan politiikan asetelmat
  - Miten asiantuntijatiedon tuottajat ja poliittiset päätöksentekijät vuorovaikuttavat?

UNIVERSITY OF TURKU

Tulevaisuustieto politiikkana: mahdollisia vuorovaikutusmalleja

Esimerkki 1. ”Puhdas” politiikkaprosessi

Esimerkki 2. Suora vaikutus

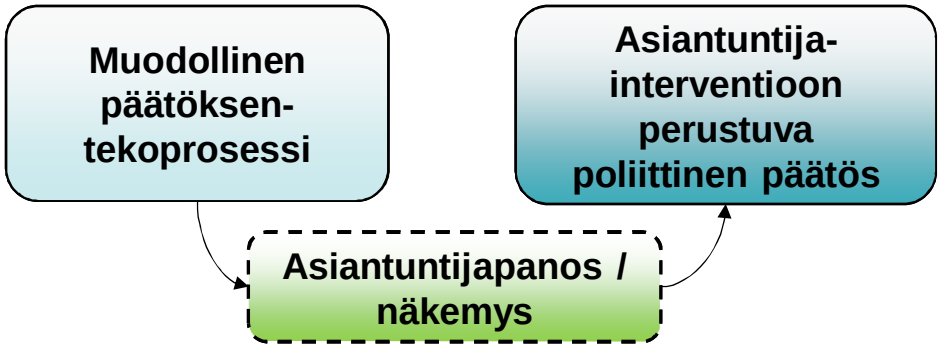

Esimerkki 3. Legitimointi asiantuntijatiedon avulla

Esimerkki 4. Epäsuorat vaikutukset

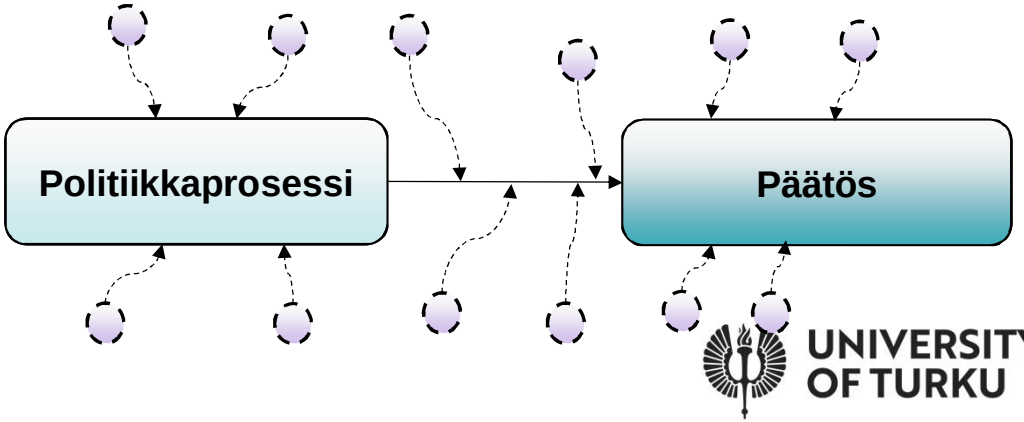

UNIVERSITY OF TURKU

Tulevaisuustiedon yhteiskuntapoliittisista vaikutuksista

- **Tulevaisuustiedon alueelliset kontekstit**
  - Ylikansalliset, kansalliset ja alueelliset ennakoinnit
  - Dominantit tulevaisuuskäsitykset ja niiden ”vastatulevaisuudet”
- **”Itseään toteuttavat” yhteiskunnalliset ennusteet**
  - Aluekehitysennusteet
  - Menestyvät alueet vs. taantuvat periferiat
- **Kansalaisten uudet osaamistarpeet**
  - Teknologialukutaito
  - Tulevaisuustiedon lukutaito

UNIVERSITY OF TURKU

Suomalaisen tulevaisuustiedon konteksteista

Talous

Karu raportti: Suomen aluekehitys on Pohjoismaiden heikointa – maista ainoa, jossa työvoima vähenee

Talous 08.02.2018

MT 8.2.2018

Kainuussa tarvittaisiin pieni ihme

Viime vuonna syntyi vain 490 kainuulaista. Tarvitaan uusi kekkonen, sanoo tutkija.

HS 25.8.2019

Ennuste vuodelle 2040: Suomessa on vain kolme kaupunkiseutua, jotka kasvavat – muu maa näivettyy

HS 22.2.2019

A 23 HELSINGIN SANOMAT LAUANTAINA 11. HUHTIKUUTA 2015

HS KAUPUNKI

Toimitussihteeri: Matti Huuskonen • Editointi: Taina Mäkinen • Ulkoasu: Heikki Hankimo, Kerttu Kiviluoto

Kaupunkien kasvu elättää Suomea

Etujärjestöt vaativat valtiolta rahaa liikennehankkeisiin. Tutkijan mukaan poliitikot eivät uskalla puhua kaupungistumisesta.

Marja Salmela HS

ASIANTUNTIJAT ja rakennusalan etujärjestöt toivovat uudelta hallitukselta mittavia panostuksia Helsinkiin ja muille kasvaville kaupunkiseuduille.

Perustelu on taloudellinen: etenkin Uusimaa tuottaa valtiolle tuloja. Yhä pienempi joukko kuntia maksaa valtionosuuksien tasauksia yhä suuremmalle joukolle saamapuolella olevia kuntia.

KAUPUNGISTUMINEN on kovimmassa vauhdissa sitten 1960-luvun lopun. Nuoret siirtyvät sankoin joukoin etupäässä pääkaupunkiseudulle ja Tampereelle, mutta myös muihin isoihin yliopistokaupunkeihin. Kasvavalle väestölle tarvitaan lisää erilaisia palveluja ja asuntoja. Siksi uusia

Tikkurilan aseman kautta kulkee 60 000 matkustajaa päivässä kehäradan valmistuttua. Jouni Keski-Hynnilä odotti junaa torstaina.

*UUDELLAMAALLA asuvat kotitaloudet ja paikalliset yritykset maksavat viulut siitä, että koko

Tästä on kyse

Lapin Kansa

Lapin uutiset Uutiset Lisää Näköislehti Uusi Rovaniemi Asiakaspalvelu

Vastakkainasettelun aika ei olekaan ohi

VATT:n mukaan Suomessa harjoitetaan hajauttavaa politiikkaa, mikä vähentää etelän hyvinvointia. Lapissa asia nähdään toisin.

VATT:n mukaan Suomessa harjoitetaan hajauttavaa politiikkaa, mikä vähentää etelän hyvinvointia. Lapissa asia nähdään toisin.

PÄÄKIRJOITUKSET 17.5. 06.36

Moni etelän ihminen ihmettelee aidosti sitä, miksi joku haluaa asua syrjäisessä Lapissa. Näin näyttävät tekevän myös Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) tutkijat, joista Suomessa harjoitetaan vääränlaista aluepolitiikkaa.

Tutkijat kritisoivat erityisesti valtionosuus- ja verotusjärjestelmää. Heistä se kannustaa ihmisiä asumaan matalan tuottavuuden alueilla kasvukeskusten sijasta, mikä jarruttaa kaupungistumista ja vähentää hyvinvointia.

UNIVERSITY OF TURKU

Algoritmiset järjestelmät ja ennustavan analytiikan nousu

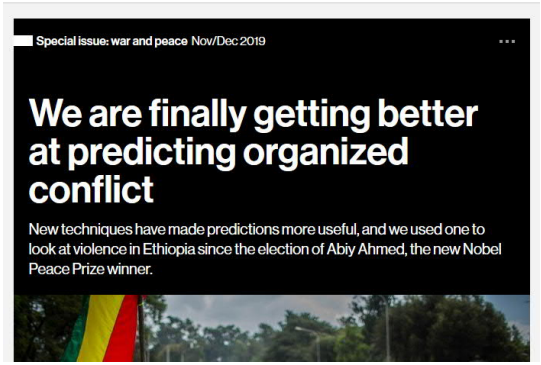

MIT Technology Review 24.10.2019

Diggit Magazine 22.5.2019

- **Algoritmit yleistyneet nopeasti yhteiskunnassa ja elinkeinoelämässä**
  - Sensorit, sosiaaliset verkostot, kaupunkitilan kuvantaminen, massadata, tekoäly…
  - Kehityksen kaksisuuntaisuus
  - Nousevat teknologiset ratkaisut: **oppivat ja itsekehittyvät algoritmit** ja **algoritmiset päätöksentekojärjestelmät** (IRGC 2018; PFST 2019)
- **Kohti ennustavaa algoritmiyhteiskuntaa?**
  - Algoritmit yhteiskunnallisten verkostojen toimijoina ja välittäjinä
  - Algoritmit yhteiskunnallisen järjestyksen ja kategorioiden rakentajina
  - Algoritmien ”työntövoima” (*nudging power*): esimerkiksi vaalit ja sosiaalisen median kuplat
  - Kuinka algoritmisten järjestelmien käyttö näkyy kansalaisyhteiskunnan tasolla?

UNIVERSITY OF TURKU

UNIVERSITY OF TURKU

KIITOKSET!

toni.ahlqvist@utu.fi